

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (V) kokous 2/2024

Aika 11.9.2024, klo 14.00–16.00

Paikka Valtiovarainministeriön kokoustilat, kh Nousukausi, Mariankatu 9, Helsinki + teams-mahdollisuus

Paikalla

Puheenjohtaja Laura Hänninen

Varapuheenjohtaja Taru Säteri

Koiratoiminta

Kimmo Mustonen, Suomen Kennelliitto

~~(Molli Nyman, Suomen koirankasvattajat SuKoKa ry)~~

Kissatoiminta

Riikka Turpeinen, Suomen Kissaliitto (14.35 asti)

~~(Mari Tienhaara)~~

Hevostoiminta

Susanna Mäki, Suomen Hippos

~~(Minna Tallberg)~~

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Joonas Gustafsson

~~(Markus Dernjatin)~~

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Saara Kupsala, Helsingin yliopisto

~~(Kati Tuomola)~~

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Jirka Vierimaa

~~(Elisa Aaltola, Turun yliopisto)~~

Ruokavirasto

Alisa Matomäki

~~(Sanna Varjus)~~

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomainen

Jan Mattila, LSSAVI

~~(Elli Valtonen, Helsingin kaupunki)~~

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati White, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto

~~(Marika Stillman)~~

Käytännön eläinlääkintätyö

Anna-Mari Olbricht

~~(Suvi Heinola)~~

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen

~~(Sari Kuutti)~~

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

~~(Alexandra Antell)~~

Pysyvät asiantuntijat

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Kutsuttuna

Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö

Pöytäkirja

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.07. Kokouksessa oli paikalla 13 jäsentä ja 8 varajäsentä.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.
3. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että EU-asetus koirien ja kissojen hyvinvoinnin parantamisesta eteni jäsenvaltioiden siunauksella trilogeihin komission, neuvoston ja parlamentin kesken. Trilogien oletetaan käynnistyvän talven aikana. Komissio on perustanut uuden työryhmän (animal welfare expert group), joka keskittyy eläinten hyvinvointiin. Jäseniksi on kutsuttu jäsenvaltiot ja samalla perustettu alatyöryhmä (animal welfare working group), jossa voidaan käsitellä erilaisia EU:n laajuisia eläinten hyvinvointikysymyksiä. Alatyöryhmän asialistalla on toistaiseksi ollut tuotantoeläinkysymyksiä. Suomi on pyydetty mukaan esittelemään uutta eläinten hyvinvointilakia. Komission hyvinvointiyksikön päällikkö Andrea Gavinelli tulee Suomeen vierailulle kansliapäällikön kutsumana ja keskittyy etenkin tuotantoeläinten kuljetuksiin, mutta agendalla ovat myös koirat ja kissat.

Kansallisella tasolla jalostusasetuksen valmistelua aloitellaan. Seura- ja harrastuseläimiä koskeva asetusta tulee seuraavaksi käsittelemään jalostusasetuksen jälkeen.

Luonnonvaraisten eläinten hoidosta on tulossa laajalla yhteistyöllä valmisteltu opas eläinten hoitajille. Opas julkaistaan lokakuussa, ja myös ruotsinkielinen versio on tulossa. Luolakoiria asiaa sivuttiin toteamalla, että kevään jälkeen luonnonvaraosastolla auki olleesta hausta on haettu avustusta koneketun käytön testaukseen. Kennelliitto on käynyt Tanskassa tutustumassa konekettuihin ja niitä on tarkoitus Suomessakin kokeilla ja tutkia.

Hevosasetuksen tilanteesta kerrottiin, että lausuntoja tuli toista sataa ja reaktiot olivat monenkirjavia. Lausuntojen pohjalta esiin tulleita kipukysymyksiä on käsitelty kokouksissa sidosryhmien kanssa elokuussa. Luonnos etenee seuraavaksi laajan poliittisen tason valmisteluun.

Puheenjohtaja muistutti, että uusi hyvinvointilaki määrittää pohjan eläinten käyttäytymistarpeiden huomioinnille, ja asetustalustelussa päivittämistarve tulee koskemaan kaikkia eläinryhmiä (nyt hevoset; myöhemmin myös kissat, koirat jne). Laki edellyttää, että siinä mainitut eläinten käyttäytymistarpeet tulee tyydyttää kaikessa eläintenpidossa, myös seura- ja harrastuseläimillä. Puheenjohtaja pyysi jäseniä viestimään omille taustaorganisaatioilleen neuvottelukunnassa käsiteltävien asioiden ja keskustelujen pohjalta, millaista asetustalustelua on tulossa, minkä aiheiden käsittelemään on tarpeen varautua, ja mihin eläinten hyvinvointilaki velvoittaa.

Jatkossa neuvottelukunnan lausuntojen laadinnassa pyritään käymään keskustelut ja käsittelemään mahdolliset eriävät kannat kokouksissa, jotta lausunnon valmistelussa voidaan päästä yksimielisyyteen tai vaihtoehtoisesti jättää lausunto antamatta. Eriäviä mielipiteitä jätetään lausuntoihin vain poikkeustapauksissa. Eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien tehtävänä on nimensä mukaisesti eläinten edun ajaminen ja hyvinvoinnin palveleminen.

4. Neuvottelukunta keskusteli saamastaan lausuntopyynnöstä tuotantokanien hyvinvoinnista. Tuotantokanien hyvinvointi kuuluu myös seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan pirtaan, sillä tuotanto- ja lemmikkikaneina pidetään samaa lajia ja hybridiä, ja tuotantokaneja voidaan pitää myös lemmikkeinä.

Päätettiin perustaa lausunnon valmistelua varten työryhmä, johon ilmoittautuivat Saara Kupsala, Jan Mattila, Päivi Tiitinen ja Kati White. Ryhmän ja neuvottelukunnan tiedoksi toimitetaan sisarneuvottelukunnassa FT Marianna Norringin pitämä esitys tuotantokanien tarpeista. Käsiteltäviksi asioiksi nostettiin keskustelussa mm. veden tarjoaminen silloin, kun jatkuvaa vettä ei ole mahdollista tai velvoitettua järjestää, ja miten ulkotiloissa pidettäviä kaneja suojataan petoeläimiltä ja niiden aiheuttamalta pelolta ja haitalta hyvinvoinnille. Työryhmä voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka mainitaan lausunnon yhteydessä.

Suomessa tuotantokanien pito on toistaiseksi erittäin pienimuotoista; tilojen vuosituotos vaihtelee tällä hetkellä muutamasta kymmenestä muutama satoihin kaneihin. Asetuksen valmistelussa on tarpeen huomioda kanien hyvinvointi myös tilanteissa, joissa Suomeen suunniteltaisiin eurooppalaisen mittakaavan mukaista suurtuotantoa.

Tuotantokanit voi merkitä yksilöllisesti, mutta se ei ole pakollista. Kanin voi merkitä esim. tatuomalla (kivunlievitystä käyttäen).

Tällä hetkellä kaikki suomalaiset tuotantokanit teurastetaan kotitilalla. Pohdittiin, voidaanko kanien kuljettaminen kieltää hyvinvointilain nojalla. Kielto pitäisi antaa myös kuljetusasetuksessa.

Tuotantokaneilla ja muutamilla muillakin lajeilla käytetään Suomen ulkopuolella hevosilla tuotettuja hormonivalmisteita. Ministeriö selvittää, voidaanko näiden käyttö kieltää tuotantokaneilla.

Kaneja pidetään sekä tuotantoeläiminä että lemmikkeinä. Kaniharrastajan näkökulmasta toivottiin, että säädös mahdollistaisi edelleen kanien pienimuotoisen pidon. Pula-aikaan kaneja kasvatettiin Suomessa perheiden tarpeisiin, ja mahdollisuus tähän haluttaisiin säilyttää edelleen. Myös maahanmuutto tuo omat mausteensa kanien pidon käytäntöihin ja perinteisiin Suomessa. Kanien lajityypilliset tarpeet ovat kuitenkin samat riippumatta ihmisen kanille antamasta käyttötarkoituksesta; siksi rima kaninpitoon toivottiin asetettavan lemmikkikanin hyvinvoinnin takaavalle korkeudelle ja sovellettavan samaa myös tuotantokanien pitoon. Saman eläimen pitoon ei pitäisi asettaa eläimen käyttötarkoituksesta riippuvia ristiriitaisia kriteereitä.

Työryhmä toimittaa luonnoksensa neuvottelukunnan kommentoitavaksi 30.9.24. Neuvottelukunnalla on kommentointiaikaa 4.10.24 asti. Lausunto on jätettävä viimeistään 7.10.24.

5. Neuvottelukunta keskusteli toimintasuunnitelmasta. Tekstissä *kursivoidut* aiheet ovat lähiaikoina tulossa asetusvalmisteluun ja niistä on siksi tarpeen keskustella. Nostettiin esiin myös hevosten sukusiittoisuuden käsittelyn tarve.

Ensimmäisenä jalostusasetuksessa tulee käsittelyyn lemmikkieläinten jalostuksen rajat. Pikkunisäkkäiden lisäksi toivottiin, että neuvottelukunta pitää edelleen esillä myös koirien ja kissojen jalostuksen ongelmia ja laittoman tuonnin merkitystä.

- luolakoirat ja elävät kohde-eläimet
- koiran riittävä liikunta ja ulkoilutus, mahdollisuus vapaana liikkumiseen
- hevosten työskentelyasennot, hyperflexio; ratsastaminen siten että kuonopii on luotiviivan takapuolella (äärimmäinen muoto tästä rollkur), Heli Hyytiäinen alustamaan
- *koirien jalostus, sukusiitoksen vaikutukset*
- kissojen lajinmukaisen käyttäytymisen mahdollisuudet ja liikkuminen
- *hybridilemmikkien (kahden lajin risteytykset) kasvatus (esim. hamsterit, linnut): täysin uusia lajeja, tautipotentiaalia*

- haitalliset vieraslajit lemmikkeinä; Euroopan haitallisten vieraslajien listalla olevien lajien pito on kiellettyä. Tuhoako näiden lajien kieltäminen lajien geenipankin Euroopassa? Olisiko parempi käyttää vain kansallisia vieraslajilistoja eikä Euroopan yhteistä listaa?
- akvaariokalojen hyvinvointi
- uusia toimintatapoja neuvottelukuntaan, mallia esim. TOKESista: alatyöryhmiä, jotka valmistelevat aiheita ym.
- pienten lemmikkieläinten lopetus ja eläinkauppojen lopetuspalvelut (lopetus hiilidioksidikaasulla jne)
- *sairaiksi jalostetut pikkunisäkäslemmikit*

Käytiin läpi toivekierros, mitä jäsenet haluaisivat neuvottelukunnan käsittelevän (asetusvalmistelussa ajankohtaisten asioiden lisäksi). Esiin nousi mm.

- koirien hyvinvointi ja käyttäytymistarpeiden (mm. riittävä liikunta) tyydyttäminen
- hiilidioksidilopetus vs. hyvä kuolema lemmikille (vaikuttavatko esimerkiksi erilaiset uskonnot tai uskomukset kuten se, ettei ihmisen kuulu päättää eläimen kuolemasta, tai omistajien haluttomuus lopetuttaa sairaat lemmikkinsä tai "ylihoitaa" niitä); ylipäättään eläimen hyvän elämän ja kuoleman merkitys ja eläimen oikeus saada eutanasia silloin, kun hengissä pito tuottaa kohtuutonta kärsimystä
- pienten, halpojen, "helppojen" ja harvoin näkyviin, valvontaan tai eläinlääkärin vastaanotolle päätyvien lemmikkieläinlajien hyvinvointi
- pienten lemmikkieläinten lopetus ja eläinkauppojen lopetuspalvelut
- valvonnan näkökulmasta sallittujen lemmikkieläinlajien lista
- lopetusmenetelmät ja maallikoiden toteuttamat lopetukset (epäsoveltuvat lopetusmenetelmät)
- alatyöryhmien toiminta neuvottelukunnassa (esim. hevostyöryhmä edistämään hevosten hyvinvointia)
- akvaariokalojen ja muiden vesi/akvaarioeläinten hyvinvointi ja sen mittaaminen mm. valvonnan tarpeisiin
- kotiväkivaltadirektiivin soveltaminen Suomessa ja eläimet kotiväkivallan välineenä/kohteena; sosiaalipalveluihin ja ihmisten kotioloihin liittyvien haasteiden merkitys lemmikkieläimen hyvinvoinnille
- kissarekisteri
- pentutehtailuun liittyvien pykäliden jalkautuminen käytäntöön
- hybridilemmikkien hyvinvointi
- elävät kohde-eläimet (luolaketut, linnut ym. koirien koulutukseen käytettävät eläimet)
- lajityypillisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisen velvoite laissa, eläinten koulutuksessa ja käsittelyssä
- Hevoset, pienten jyrstöiden lopettaminen: näille omat alatyöryhmänsä
- Pienten jyrstöiden jalostus ja hybridilemmikit jalostusasetuksen valmistelun tueksi. Päivi Tiitinen pikkujyrstöiden ja hybridien asiantuntija; muiksi jäseniksi työryhmään Joonas Gustafsson, Markus Dernjatin, Jan Mattila ja Elli Valtanen. Ryhmä alustaa 27.11. kokouksessa.
- Sihteeri perustaa yhteisen työskentelyalustan (esim. Googlen team drive) neuvottelukunnalle ja jakaa oikeudet sen käyttöön.

6. Muut asiat

- Päivi Tiitinen: koirien ja kissojen vegaaniruokinta nousussa maailmalla
- Kati White: Eurogroup for Animals ryhtyy tekemään suositusta löytöeläintalojen (sheltereiden) minimivaatimuksiksi. SEY linjannut, että tuotantoeläinten hyvinvointi tulisi huomioida myös kissojen ja koirien ruokinnassa.

7. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.56.